EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 16.6.2025.
COM(2025) 290 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Digitālās desmitgades stāvoklis 2025. gadā. Turpinām veidot ES suverenitāti un digitālo nākotni

{SWD(2025) 290 final} - {SWD(2025) 291 final} - {SWD(2025) 292 final} - {SWD(2025) 293 final} - {SWD(2025) 294 final} - {SWD(2025) 295 final}

European Commission

Digitālās desmitgades stāvoklis 2025. gadā.

Turpinām veidot ES suverenitāti un digitālo nākotni

1. Ievads

ES digitālā pārveide ir būtisks virzītājspēks, ar ko nodrošināt, ka Eiropa joprojām ir konkurētspējīga, noturīga, samazina savas pārmērīgās atkarības un uzlabo tehnoloģisko suverenitāti, vienlaikus stiprinot savu stratēģisko autonomiju[1]. Šajā nolūkā 2021. gadā pieņemtā Digitālās desmitgades politikas programma (DDPP)[2] ir nodrošinājusi ES strukturētu, stratēģisku un juridiski saistošu pārvaldības satvaru, kas tai ļauj veiksmīgi darboties arvien nestabilākā ģeopolitiskajā, ekonomiskajā un tehnoloģiskajā vidē. Tas apliecina ES apņēmību un apņemšanos īstenot **izlēmīgu ilgtermiņa rīcību, tuvinot iecerēto digitāli pārveidoto Eiropu**.

Ņemot vērā mūsdienu ģeopolitiskās problēmas, DDPP ir kļuvusi svarīgāka nekā jebkad agrāk. Eiropas tehnoloģiskās suverenitātes un noturības stiprināšana ir būtiska, lai aizsargātu stratēģiskās intereses un stiprinātu ES globālo līderību un konkurētspēju. Šajā kontekstā DDPP ir izšķiroša nozīme, veicinot koordināciju starp dalībvalstīm, saskaņojot to centienus un risinot steidzamo vajadzību pēc paātrinātas digitālās pārveides.

Īstenojot digitālo desmitgadi, ES nosaka un uzrauga digitālos mērķus un mērķrādītājus, saskaņo iniciatīvas, izmantojot valstu ceļvežus, un veicina kopīgas investīcijas. Tas apliecina ES apņēmību un apņemšanos īstenot **izlēmīgu ilgtermiņa rīcību, tuvinot iecerēto digitāli pārveidoto Eiropu**. Turklāt digitālā desmitgade veicina **sadarbību** ES, dalībvalstu, reģionālā un pilsētu līmenī, paātrinot digitālo pārveidi un atbalstot Konkurētspējas kompasa[3] īstenošanu. Pieņemot plašāku integrētu perspektīvu, digitālā desmitgade sasaista konkurētspēju, suverenitāti, ilgtspēju un demokrātiskās vērtības. Tā akcentē, ka **digitālā pārveide ir ne tikai inovācijas un izaugsmes veicināšanas jautājums, bet arī Eiropas suverenitātes, stabilitātes un globālās ietekmes svarīgāko stratēģisko resursu stiprināšanas jautājums**, kā parādīts 1. attēlā.

Šajā paziņojumā ir aprakstīts **digitālās desmitgades stāvoklis 2025. gadā**, aplūkojot attiecīgās digitālās politikas norises un progresu saistībā ar ES digitālo pārveidi kopš pēdējā ziņojuma, kas publicēts 2024. gadā. Tas arī veido pamatu DDPP pārskatīšanai 2026. gadā ar iespējamām izmaiņām mērķrādītājos, mērķos un pārvaldībā, ņemot vērā tehnoloģiju un ES politikas attīstību.

Sīkāka analīze, arī ES līmeņa ieteikumi, ir sniegta paziņojuma pielikumos un pavaddokumentos, it īpaši Komisijas dienestu darba dokumentos, Eirobarometros un pētījumos[4], kas **kopā veido ziņojumu par digitālās desmitgades stāvokli 2025. gadā**.

Konkrētāk, šim paziņojumam ir pievienoti 28 pielikumi:

- **1. pielikums**, kurā sniegta plaša analīze par progresu, kas panākts digitālās desmitgades mērķu un mērķrādītāju sasniegšanā, un tajā ir iekļauti horizontāli ieteikumi, kas adresēti visām dalībvalstīm;
- **2.–28. pielikums**, kurā sniegti par katru no 27 dalībvalstīm veiktās analīzes kopsavilkumi, tajā skaitā konkrētām valstīm adresēti ieteikumi.

[1] It īpaši sk. paziņojumu COM(2025) 30 final "ES Konkurētspējas kompass", kā arī 2024. gada progresa ziņojumu par Stratēģiskā kompasa drošībai un aizsardzībai īstenošanu.
[2] Lēmums (ES) 2022/2481.
[3] Paziņojums "ES Konkurētspējas kompass", COM(2025) 30 final.
[4] Sk. https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/2025-state-digital-decade-package.

1. attēls. Digitālā desmitgade un ES digitālās prioritātes

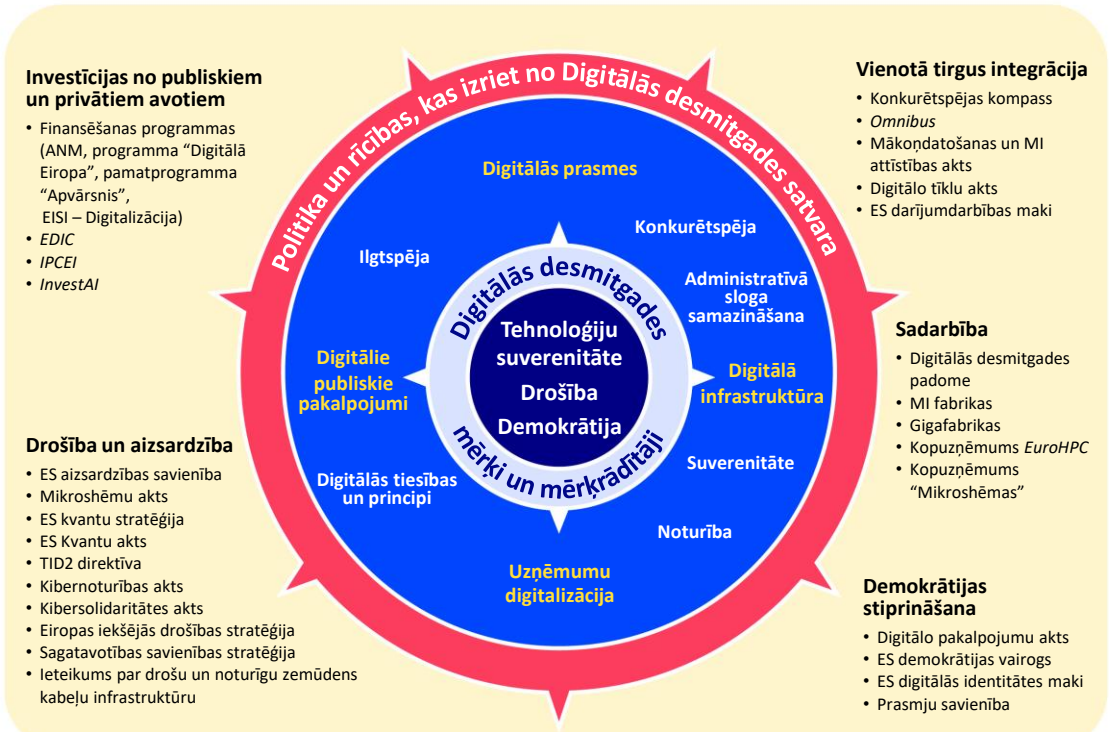

Atruna. Šajā attēlā minētie politikas virzieni ir tikai reprezentatīvi piemēri un nav izsmeļošs visu pēdējo gadu laikā pieņemto politikas virzienu saraksts.

2. ES digitālās desmitgades vispārējais progress

a. 2025. gads – noteicošs gads ES nākotnei

2025. gadā **pasaulē arvien straujāk jūtama mākslīgā intelekta (MI) revolūcijas elpa, kas ar izrāvieniem pamattehnoloģijās** maina inovāciju robežas, pārdefinē konkurētspēju un maina cilvēku ikdienas dzīvi. Darba ņēmēji tagad izmanto MI rīkus produktivitātes palielināšanai – no palīgsistēmām ražotnēs līdz MI biroja programmatūras izstrādei –, racionalizējot darba uzdevumus un atbalstot lēmumu pieņemšanu. Tajā pašā laikā sāk palielināties autonomo vieglo automobiļu autoparki, sevišķi ASV un Āzijā, un pašbraucoši taksometri un piegādes pakalpojumu transportlīdzekļi iedibina jaunus pilsētu mobilitātes un ekonomiskās efektivitātes standartus. Turklāt MI radikāli maina veselības aprūpi, padarot to efektīvāku, pieejamāku un ekonomiski ilgtspējīgāku. MI ir arī revolucionārs pārmaiņu spēks zaļās pārkārtošanās procesā, nodrošinot reāllaika vides monitoringu, atbalstot aprites ekonomiku, racionalizējot rūpnieciskos procesus un atbalstot viedāku resursu pārvaldību tādās nozarēs kā ūdenssaimniecība, enerģētika, transports un lauksaimniecība. Līdz ar straujo attīstību briest svarīgs jautājums, kā izmantot MI ietekmi ar iedarbīgas rīcībpolitikas un demokrātiskas pārvaldības palīdzību nolūkā **veicināt sabiedrības progresu**, sekmējot plašu uzplauksmi, iekļautīgu izaugsmi un ieguvumus sabiedrībai[5].

Kā parādīts 2. attēlā, **ES līderības nostiprināšana un Eiropas kā patiesa MI kontinenta pozicionēšana ir ārkārtīgi svarīga prioritāte**, un tam ir vajadzīgs visaptverošs aktīvu, spēju un infrastruktūru kopums – no padziļinātām prasmēm līdz stingriem ētikas satvariem. Tas it īpaši ietver ļoti efektīvu digitālo infrastruktūru – no savienotības līdz kvantiskajai datošanai –, lai atbalstītu pašreizējo MI inovācijas

[5] *Daron Acemoglu* un *Simon Johnson*, "Power and Progress: Our Thousand-Year Struggle Over Technology and Prosperity" (2023).

pieaugumu. Pamatmodeļu apmācīšanā un vertikāli integrētu MI lietojumu izstrādē būtiska nozīme ir **ievērojamai datošanas jaudas un datu glabāšanas apjoma palielināšanai un ātras, drošas un zemlatentas savienotības nodrošināšanai**.

2. attēls. Septiņi pīlāri, kas nepieciešami, lai kļūtu par līderi MI jomā, un digitālās desmitgades loma

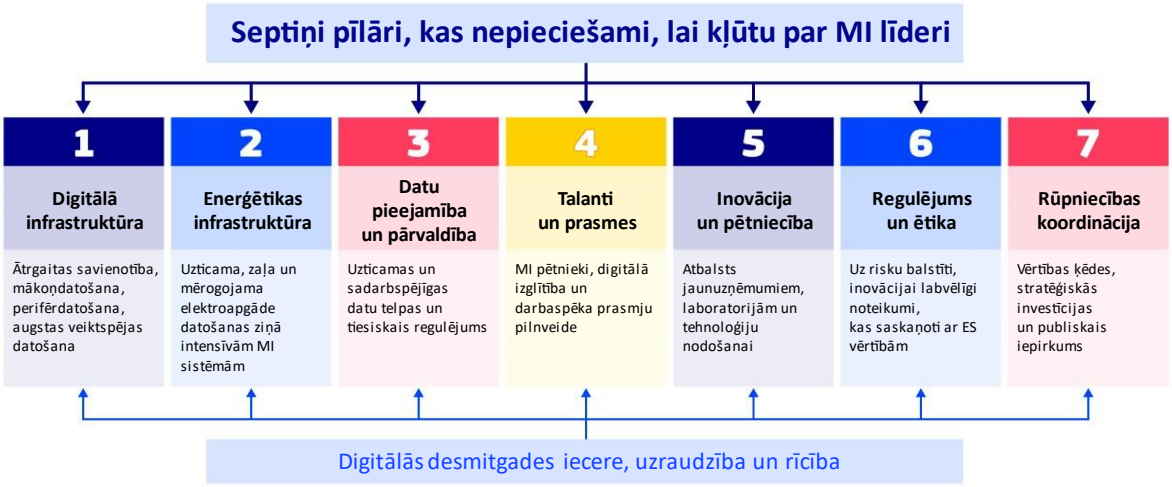

Šīs pamattehnoloģijas ir būtiskas aizsardzībai un kiberdrošībai, jo tās nodrošina reāllaika datu analīzi, kaujas lauka situācijas apzināšanos, autonomu lēmumu pieņemšanu, kriptoanalīzi, drošus sakarus un nākamās paaudzes kiberdrošības risinājumus.

Tam ir papildu vērtība, jo paredzams, ka **10 % no ES aizsardzības izdevumiem tiks novirzīti Eiropas dziļajām tehnoloģijām**, kas varētu radīt ikgadēju ietekmi uz tirgu 245 miljardu EUR apmērā, un tas būtu spēcīgs katalizators inovācijām un rūpniecības atjaunošanai[6]. **Tajā pašā laikā ģeopolitiskās pārmaiņas padara ES digitālās piegādes ķēdes atkarības par stratēģiskām ievainojamībām**. Piegādes ķēdes arvien vairāk izmanto kā ieroci – to veicina pārlieka paļaušanās uz augsta riska piegādātājiem, un tāpat par šādu ieroci var kalpot ierobežojumi un tarifi, tāpēc **par ES darba kārtības prioritāti ir kļuvusi tehnoloģiskā suverenitāte**, kas nosaka nepieciešamību pēc koordinētākas rūpniecības politikas, dziļākām publiskā un privātā sektora partnerībām un mērķtiecīgām investīcijām ar mērķi pozicionēt ES ne tikai kā pasīvu globālo tehnoloģiju patērētāju, bet gan kā proaktīvu, konkurētspējīgu spēku, kura priekšgalā ir digitālā un rūpnieciskā pārveide. Pārmērīga **atkarība no ārvalstu struktūrām arī apdraud ES finanšu sistēmas noturību**, arī tādās kritiskās jomās kā maksājumu sistēmas un kriptoaktīvi, kas kļūst arvien neaizsargātāki pret ārēju ietekmi un traucējumiem, kas dažkārt ir ārpus Eiropas regulējuma ietekmes jomas. **Digitālā euro** perspektīva kļūst par Eiropas digitālā finansējuma stratēģijas un ekonomiskās drošības stūrakmeni, stiprinot Eiropas finanšu ekosistēmu, inovācijas spējas un stratēģisko autonomiju.

Arvien sarežģītāki apdraudējumi, ar kuriem saskaramies, tajā skaitā dezinformācija, kiberuzbrukumi, dziļviltojumi un algoritmiskā manipulācija, prasa **plašu digitālo pratību un prasmīgu IKT darbaspēku**. Šie apdraudējumi, kuru radīšanu un izplatīšanu pastiprina mākslīgais intelekts un tiešsaistes platformas, var arī **kropļot vēlēšanu rezultātus, padziļināt sabiedrības polarizāciju, mazināt sabiedrības uzticēšanos demokrātiskām iestādēm un apdraudēt kritisko infrastruktūru**. Tie arī apdraud tiesiskumu, graujot demokrātisko procesu integritāti, vājinot institucionālo pārskatatbildību un traucējot tiesību normu izpildi tiešsaistē, it īpaši gadījumos, kad platformās netiek pārbaudīts kaitīgs vai nelikumīgs saturs. Papildu riskus rada algoritmu un digitālo rīku, piemēram, tiešsaistes

[6] *Dealroom.co*. Eiropas dziļo tehnoloģiju 2025. gada ziņojums, 2025. gada marts.

platformu, sarežģīti lietošanas veidi un to ietekme uz bērnu drošību un labklājību[7]. Ja šie apdraudējumi tiešsaistē netiks iegrožoti, tie varētu apdraudēt pašus demokrātijas pamatus, graujot tiesiskumu un traucējot uz pierādījumiem balstītas publiskās debates un politikas veidošanu.

Digitālās desmitgades 2025. gada Eirobarometrs[8]:

*— Ievērojams vairākums Eiropas iedzīvotāju (88 %) uzskata, ka par prioritāti būtu jānosaka **cīņa pret viltus ziņām** un dezinformāciju tiešsaistē.*

*— **Deviņi no desmit** respondentiem uzskata, ka **bērnu aizsardzība tiešsaistē** ir steidzami risināma problēma.*

*— Trīs ceturtdaļas eiropiešu uzskata, ka ikdienas pakalpojumu digitalizācija atvieglo viņu dzīvi. Tomēr tas joprojām liecina, ka aptuveni **100 miljoni cilvēku uzskata, ka viņu dzīve kļūst sarežģītāka**.*

*— 85 % respondentu domā, ka ir svarīgi, lai publiskās iestādes nodrošinātu, ka Eiropas uzņēmumi var augt un kļūt par **Eiropas līderiem**, kas spēj konkurēt pasaules mērogā, savukārt 89 % arī uzskata, ka ir **svarīgi pastiprinātu pētniecību un inovāciju, lai veidotu drošākas un spēcīgākas digitālās tehnoloģijas**.*

Tādējādi 2025. gada notikumi ir uzsvēruši steidzamo nepieciešamību Eiropai inovēt, konkurēt un augt, vienlaikus uzņemoties lielāku atbildību par savu stratēģisko autonomiju, noturību, drošību un aizsardzību, izstrādājot savas suverēnās tehnoloģijas ne tikai konkurētspējas nolūkā, bet arī kā stratēģisku nepieciešamību.

b. No rādītājiem līdz nozīmei – ko 2024. gada dati atklāj par ES digitālo trajektoriju

Kopš 2024. gada jūlija **ES progress attiecībā uz DDPP mērķrādītājiem un mērķiem ir bijis nevienmērīgs**. Dažas jomas, piemēram, perifērijas mezglu ieviešana, e-veselības pakalpojumu pieejamība un "pamata" 5G radiosakaru pārklājums, liecina par salīdzinoši augstu mērķrādītāju sasniegšanas līmeni. Turpretī vairākās svarīgās jomās, it īpaši saistībā ar tādām **digitālajām pamattehnoloģijām** kā MI, mākoņpakalpojumi, datu analītika, kā arī **IKT speciālisti un digitālās pamatprasmes**, **progress ir ļoti neapmierinošs**. **Publisko pakalpojumu digitalizācijas** un **ļoti augstas veiktspējas tīklu (*VHCN*)** jomās vērojama lēna attīstība, un to ieviešana liecina par pieaugošu gatavību, savukārt **optiskās šķiedras līdz telpām** ieviešanas temps, pat ja tā dinamika ir pozitīva, nav pietiekams, lai līdz 2030. gadam sasniegtu 100 % aptvērumu.

Kopumā vispārīgo mērķu uzraudzība liecina, ka ES joprojām saskaras ar **lielām problēmām digitālās pārveides izmantošanā tās produktivitātei un konkurētspējai**. Šo tehnoloģiju ieviešana un integrācija ES ekonomikā joprojām ir pārāk ierobežota, savukārt **regulējuma sadrumstalotība** un **administratīvā sarežģītība** vēl arvien rada ievērojamas problēmas jaunuzņēmumiem, MVU un novatoriem[9]. ES joprojām trūkst suverēnas **Eiropas mēroga digitālās savienotības un mākoņdatošanas infrastruktūras**, kā arī integrētu pārvaldības sistēmu, kas vajadzīgas, lai atbalstītu tās attīstību un labu drošības līmeni. Līdz ar **kiberuzbrukumu skaita pieaugumu** (2024. gadā tas palielinājies par 150 %) **par ārkārtīgi svarīgu jautājumu ir kļuvusi drošība**. Tā ir cieši jāsaskaņo ar lielākās daļas Eiropas iedzīvotāju prioritātēm – aptuveni četras piektdaļas eiropiešu uzskata, ka uzlabota kiberdrošība un stingrāka tiešsaistes datu aizsardzība un digitālo tehnoloģiju drošības uzlabošana ievērojami atvieglotu digitālo tehnoloģiju izmantošanu ikdienā[10]. Plaši izplatītais digitālo prasmju trūkums vēl arvien ir sistēmisks šķērslis ES digitālajai pārveidei. Progresu digitālās desmitgades mērķrādītāju sasniegšanā tādās

[7] Sk. paziņojuma 1. pielikumu, saistītos ieteikumus un dienestu darba dokumentu.
[8] Eirobarometra speciālaptauja "Digitālā desmitgade 2025. gadā".
[9] Paziņojums "ES Konkurētspējas kompass", COM(2025) 30 final.
[10] Eirobarometra speciālaptauja "Digitālā desmitgade 2025. gadā".

svarīgās jomās kā MI, kiberdrošība un pusvadītāji sevišķi palēnina IKT speciālistu pastāvīgais trūkums. Šo trūkumu pastiprina pastāvīgais dzimumu līdzsvara trūkums IKT speciālistu vidū.

3. attēls. Pārskats par galveno snieguma rādītāju (GSR) progresu virzībā uz 2030. gadam izvirzītajiem rādītājiem[11, 12]

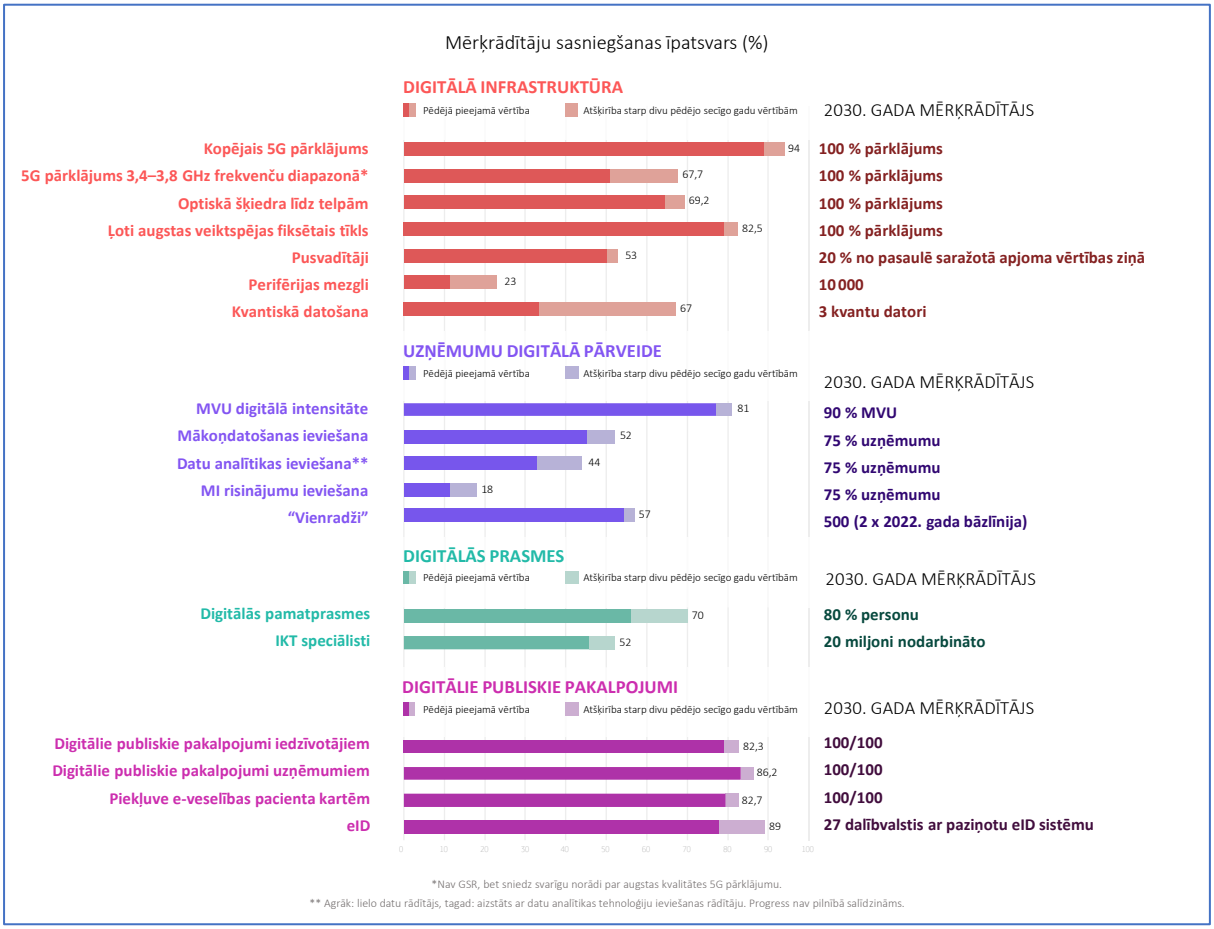

Tikmēr ES digitālā nākotne kļūst arvien vairāk atkarīga no stabilas enerģijas ražošanas. 2024. gadā globālais elektroenerģijas pieprasījums pieauga vairāk nekā divas reizes straujāk salīdzinājumā ar vidējo pieaugumu pēdējo desmit gadu laikā. Paredzams, ka **līdz 2030. gadam datu centru globālais elektroenerģijas patēriņš vairāk nekā divkāršosies, sasniedzot aptuveni 945 TWh** – līmeni, kas ir līdzvērtīgs Japānas pašreizējam kopējam elektroenerģijas patēriņam[13]. Datu centru nozarei ir jāaug un jāattīstās, lai cita starpā ņemtu vērā MI, ģeneratīvā MI un nākotnes MI iterāciju ārkārtīgi straujo izaugsmi un attīstību. Paredzams, ka šī tendence vien veidos 40 % no kopējā enerģijas pieprasījuma datu centru jaudai 2030. gadā[14]. Eksponenciāli augošais pieprasījums pēc enerģijas strauji pārsniedz tīras un uzticamas energoapgādes un tīkla jaudas attīstību visā ES. **Šī atšķirība kļūst par potenciālu būtisku šķēršli galveno digitālo tehnoloģiju ieviešanai plašākā mērogā** un kavē ES spēju ekonomikas konkurētspējas nolūkā pilnībā izmantot MI un uz datiem balstītu inovāciju. Šīs tendences vēl vairāk

[11] Pašreizējais 5G mērķrādītāja GSR neatspoguļo lietotāju saņemto pakalpojumu faktisko kvalitāti. Šo GSR izmanto to teritoriju uzraudzībai, kurās ir pieejams 5G signāls, neatkarīgi no tīkla veiktspējas. Tāpēc pašreizējo 5G ieviešanas posmu var uzskatīt tikai par "pamata 5G". Attiecībā uz kvantisko datošanu izmantoto datu pamatā ir Eiropas Kvantu pamatiniciatīvas Stratēģiskā konsultatīvās padomes 2025. gada marta publikācija "Key Performance Indicators for Quantum Technologies in Europe". Jāņem vērā, ka paredzams, ka līdz 2025. gada beigām sāks darboties seši papildu kvantu datori, jo pašlaik notiek vairākas iepirkuma procedūras.

[12] 2024. gada dati nav pieejami par mākoņdatošanas ieviešanu, datu analītikas ieviešanu un digitālajām pamatprasmēm. MVU digitālās intensitātes 2024. gada vērtība ir salīdzināta ar 2022. gada vērtību. Sīkāka informācija par GSR ir atrodama *DESI* 2025. gada metodoloģiskajā piezīmē: https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/2025-state-digital-decade-package.

[13] Aplēses pasaules līmenī, aprēķinātas pa gadiem. Avots: Starptautiskā enerģētikas aģentūra, ziņojums "AI and Energy", 2025. gada aprīlis.

[14] *McKinsey*, "AI power: Expanding data center capacity to meet growing demand", 2024. gada oktobris.

uzsver nepieciešamību stiprināt saskaņotību starp zaļo un digitālo pārkārtošanos kā būtisku ES ilgtermiņa konkurētspējas un drošības virzītājspēku [15].

Lai novērtētu pašreizējo perspektīvu 2030. gada mērķrādītāju sasniegšanai, 4. attēlā ir parādīts GSR progress virzībā uz to ES mērķrādītāju sasniegšanu, salīdzinot sasniegto līmeni ar prognozētajiem termiņiem. Horizontālā ass parāda katra GSR mērķa gadu (pamatojoties uz pamattrajektorijām, ja tādas pieejamas), savukārt vertikālā ass parāda mērķrādītāja procentuālo daļu, kas jau sasniegta 2024. gadā. Grafikā GSR ir iedalīti trīs grupās: tie, kas apsteidz grafiku, tie, kas tiek īstenoti atbilstoši plānotajam (tuvojas mērķrādītājiem), un tie, kuru īstenošana kavējas (progress ir lēnāks, nekā plānots).

4. attēls. GSR progress un plānotais grafiks

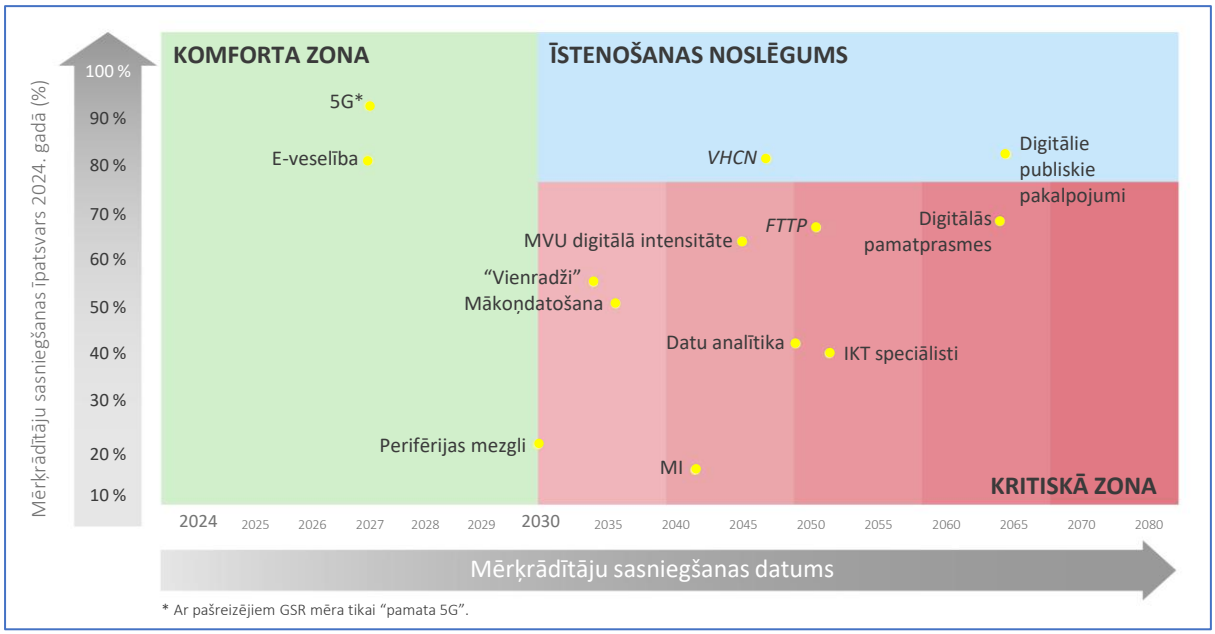

c. Desmitgade jau pusē – pieaug aktivitāte dalībvalstu un ES iestāžu vidū, un ir vērojamas dažas pirmās konkrēta progresa pazīmes

Divus gadus pēc DDPP stāšanās spēkā programmas īstenošana tagad norit pilnā sparā, un ES un dalībvalstis ir veikušas konkrētus un vērienīgus pasākumus.

Lai sasniegtu digitālās desmitgades mērķrādītājus un mērķus un nodrošinātu konsekventu, iedarbīgu un iekļaujošu digitālo pārveidi visā ES, būtiska ir **visu dalībvalstu kopīga atbildība par tiem**. Dalībvalstis proaktīvi īsteno DDPP, kas pirmām kārtām ir sadarbības satvars, kurā dalībvalstis var sadarboties, saskaņot un apvienot resursus digitālās politikas jomā.

Visas dalībvalstis ir izstrādājušas **valstu digitālās desmitgades stratēģiskos ceļvežus** ("valstu ceļveži"), kuros izklāstīta politika, pasākumi un darbības, kas tiks īstenotas no 2024. gada, lai veicinātu ES digitālo pārveidi, sākot ar 2024. gadu. Ceļvežu pieņemšana ir nozīmīgs atskaites punkts, jo dalībvalstis kopīgi

[15] Digitalizācija, vidiskā ilgtspēja un noturība ir savstarpēji pastiprinoši pārveides procesi, jo digitālie risinājumi līdz 2030. gadam varētu par 15–20 % samazināt globālās siltumnīcefekta gāzu emisijas visās nozarēs, sevišķi uzlabojot energoefektivitāti ēku, enerģētikas, transporta un ražošanas nozarēs. Digitalizācija var arī palīdzēt optimalizēt resursus, ūdensresursu noturību, radītā piesārņojuma un atkritumu apjoma samazināšanu, kā arī radīt jaunas tirgus iespējas, piemēram, izmantojot produktus, kas atbilst augstiem ekodizaina standartiem, vai veicinot apritīgumu.

apņemas īstenot **1910 pasākumus ar investīcijām kopsummā par 288,6 miljardiem EUR**, no kuriem **205,1 miljards EUR ir no publiskajiem budžetiem** (kas atbilst 1,14 % no ES IKP).

5. attēls. Publiskā budžeta intensitāte dalībvalstu ceļvežos[16]

Dalībvalstu kartējums
Publiskā budžeta intensitāte dalībvalstu ceļvežos*

Beļģija	0,15
Bulgārija	2,11
Čehija	0,71
Dānija	0,21
Vācija	1,09
Igaunija	0
Īrija	0,90
Grieķija	2,57
Spānija	1,68
Francija	0,38
Horvātija	0,74
Itālija	2,84
Kipra	2,21
Latvija	4,99
Lietuva	1,90
Luksemburga	0,57
Ungārija	0,87
Malta	1,27
Nīderlande	0,46
Austrija	0,84
Polija	1,47
Portugāle	0,75
Rumānija	1,01
Slovēnija	1,02
Slovākija	1,74
Somija	0,20
Zviedrija	0,50
Vidēji ES	1,14

*Publiskais budžets (% no IKP).

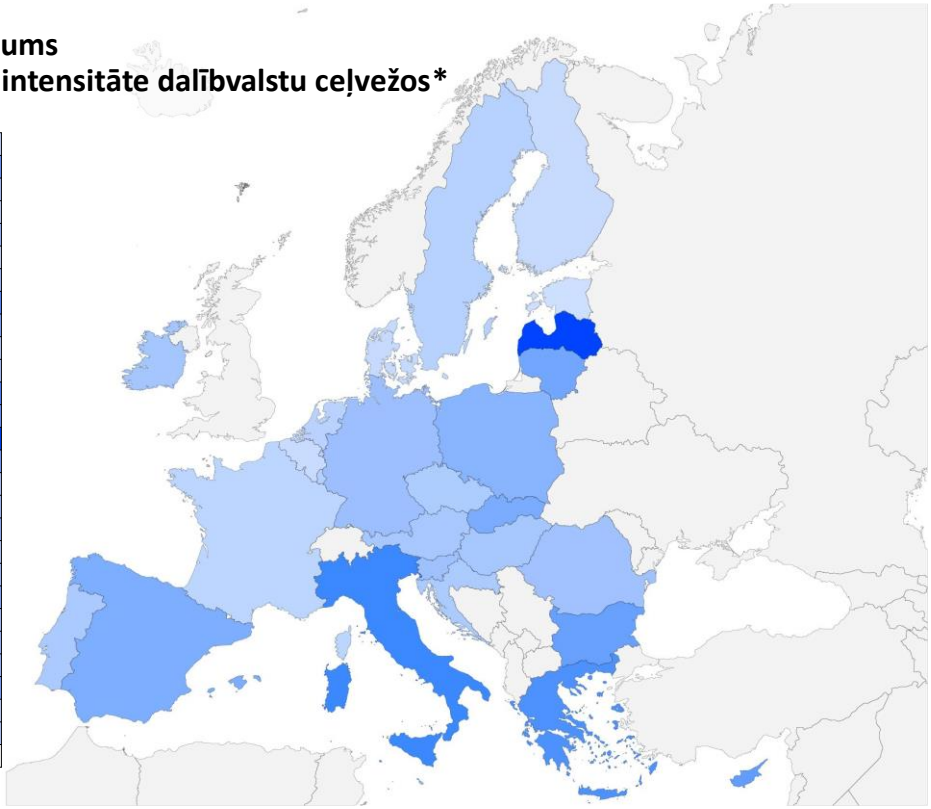

Pēc ziņojuma par digitālās desmitgades stāvokli 2024. gadā ieteikumiem 21 dalībvalsts ir atjauninājusi savus valstu ceļvežus un pievienojusi aptuveni 20 % jaunu pasākumu[17]. **Vairāk nekā pusi no pasākumiem, kuros norādīts termiņš, ir plānots pabeigt 2026. gadā** – tas, visticamāk, atspoguļo valsts budžeta ciklus un Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) plānu un investīciju pabeigšanu, kas liecina par iespējamu atbalsta apjoma samazināšanos, sākot no 2027. gada.

Dalībvalstis apliecina savu apņemšanos darboties kopīgi, īstenojot ikgadējos ieteikumus. Dalībvalstis ir īstenojušas 57 % no 306 valsts līmeņa ieteikumiem, ko Komisija sniedza 2024. gadā, vai nu ieviešot būtiskas politikas izmaiņas (12 %), vai arī veicot dažas izmaiņas (45 %) ar jauniem pasākumiem. 19 dalībvalstis ir īstenojušas vismaz pusi no tām adresētajiem ieteikumiem, izmantojot jaunus pasākumus. No ES līmeņa ieteikumiem **saistībā ar vairāk nekā 45 % ir panākts vai nu vērā ņemams** (35 %), **vai arī ievērojams progress** (10 %), un ir gūti pārliecinoši rezultāti jomās, kas saistītas ar antropocentriska MI izstrādi un digitālo tiesību un principu aizsardzību. Tomēr saistībā ar **48 %** ES līmeņa ieteikumu, kas sniegti 2024. gadā, ir panākts tikai **ierobežots progress**, un saistībā ar **7 %** ieteikumu progress nav panākts. Neviendabīgā aina liecina: lai gan vērojama nepārprotama virzība uz dažu desmitgades mērķrādītāju un mērķu sasniegšanu, joprojām ir vajadzīga strukturēta un drosmīgāka politiska rīcība, lai paātrinātu un uzlabotu ES digitālās desmitgades virzības trajektoriju.

[16] Atsaucoties uz valstu ceļvežiem, šajā ziņojumā tiek izmantoti dati, ko dalībvalstis norādījušas savos valstu ceļvežos, pamatojoties uz Komisijas norādījumiem (C(2023) 4025 final). Dati varētu atspoguļot iespējamās ziņošanas prakses un metodikas izvēles atšķirības dalībvalstīs. Netika veikts sistemātisks novērtējums par to, cik lielā mērā dalībvalstis ievērojušas norādījumus.

[17] Ir ņemtas vērā līdz 2025. gada 31. martam iesniegtās ceļvežu korekcijas. Saskaņā ar 8. pantu Lēmumā (ES) 2022/2481, ar ko izveido politikas programmu "Digitālās desmitgades ceļš" 2030. gadam, dalībvalstīm piecu mēnešu laikā pēc otrā ziņojuma par digitālo desmitgadi publicēšanas un pēc tam katru otro gadu ir jāiesniedz Komisijai savu valstu ceļvežu korekcijas. Ja dalībvalsts uzskata, ka tās ceļveža atjaunināšana nav vajadzīga, tai jāsniedz Komisijai attiecīgs pamatojums.

<u>6. attēls.</u> Valstu ceļveži: budžetu sadalījums pa mērķrādītājiem un vispārīgajiem mērķiem[18]

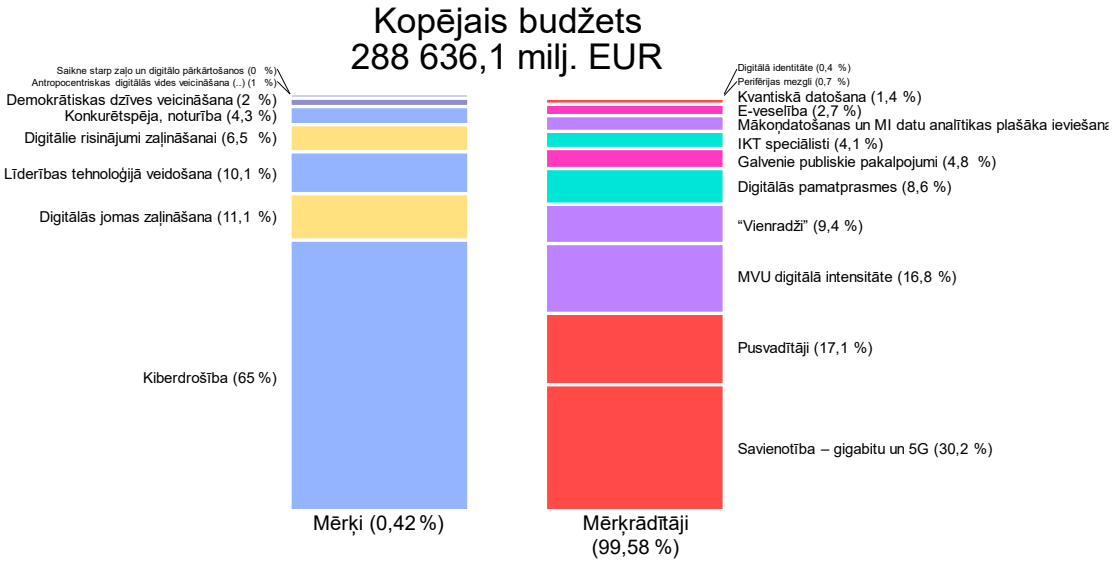

Izmantojot Eiropas digitālās infrastruktūras konsorcijus (*EDIC*), tiek veicināta konkrēta daudzvalstu sadarbība nolūkā izstrādāt liela mēroga projektus, kurus viena dalībvalsts viena pati nevar īstenot. Tie aptver tādas svarīgas stratēģiskās jomas kā MI, viedās pilsētas, veselība, mobilitāte un lauksaimniecības un pārtikas nozare. 2024. gadā ir izveidoti trīs *EDIC*: **Valodu tehnoloģiju alianses *EDIC***, ***CitiVERSE*** veidošanai satīkloto vietējo digitālo dvīņu ***EDIC*** un Eiropas Blokķēžu partnerības un Eiropas blokķēžu pakalpojumu infrastruktūras *EDIC* (***EUROPEUM-EDIC***).

Dalībvalstis atbalsta arī **svarīgus projektus visas Eiropas interesēs (*IPCEI*) digitālajā jomā**. 2024. gadā tika uzsākts *IPCEI* mākoņdatošanas infrastruktūras un pakalpojumu (*CIS*) jomā, un iesaistītie uzņēmumi turpināja īstenot savus projektus un *IPCEI* ekosistēma paplašinājās, lai iekļautu jaunus netiešos partnerus. 2024. gadā vairākas dalībvalstis nolēma sākt trīs potenciālu *IPCEI* izstrādes posmu digitālajā jomā: viens no *IPCEI* ir vērsts uz inovatīviem MI pakalpojumiem, otrs – uz progresīviem pusvadītāju tehnoloģiju lietojumiem un trešais – uz datošanas infrastruktūras plašāku ieviešanu. Ieinteresētās dalībvalstis un Komisija turpina darbu, lai veidotu šos potenciālos *IPCEI*.

Digitālās desmitgades padome (DDP), kurā darbojas valstu pārstāvji, ir kļuvusi par svarīgu platformu koordinācijai un viedokļu apmaiņai par jautājumiem, kas saistīti ar digitālo pārveidi. Tai ir labas iespējas dot arvien lielāku ieguldījumu ES digitālās pārveides veicināšanā, stiprinot sadarbību, atvieglojot digitālās politikas īstenošanu un atbalstot tādu risinājumu izstrādi un pieņemšanu, kas vienkāršo procesus un samazina administratīvo slogu, kā arī konsultējot par to, kā mērķrādītājus un mērķus labāk sasaistīt ar finansēšanas iespējām.

Turklāt **digitālās desmitgades paraugprakses ieviešanas paātrināšanas platforma**, kas sāka darboties 2024. gada jūlijā, ir būtiski veicinājusi sadarbību starp dalībvalstīm, izmantojot regulārus darbsemināru un īpašu tiešsaistes platformu. Šī platforma kalpo kā centrālais informācijas, risināmo uzdevumu un paraugprakses apmaiņas centrs saistībā ar digitālās desmitgades mērķu sasniegšanu. Tajā ir izveidots repozitorijs, kurā apkopoti 52 paraugprakses piemēri, un tās ietvaros organizēti astoņi

[18] Dalībvalstu paziņoto pasākumu skaits un budžeti. Grafikā norādītais budžets ir sadalīts starp mērķrādītājiem un mērķiem, un lielākā daļa budžeta (99,58 %) tiek piešķirta mērķrādītājiem, kas nereti ir saistīti ar mērķiem. Budžeta sadalījums, kas norādīts mērķiem (0,42 %), atspoguļo tikai budžeta sadalījumu, kas piešķirts mērķiem, kuri nav saistīti ar mērķrādītājiem.

darbseminări, kuros galvenā uzmanība pievērsta tematiskajām kopām (**digitālās prasmes, zaļās IT, tehnoloģiju ieviešana**, ko vada attiecīgi Slovēnija, Francija un Somija, un Beļģija), kas ļauj padziļināti pētīt konkrētas jomas, kuras ir būtiskas ES digitālajai pārveidei. Turklāt turpinās diskusijas par trīs jaunu kopu izveidi 2025. gadā, galveno uzmanību pievēršot **administratīvā sloga samazināšanai, digitālajām tiesībām un principiem un digitālajai suverenitātei**.

Deklarācijas par digitālajām tiesībām un principiem[19] **uzraudzība liecina par dalībvalstu pieaugošo apņemšanos rīkoties**, un visā ES ir apzinātas vairāk nekā 2000 iniciatīvas, no kurām 80 % vada valdības organizācijas. Dalībvalstis visvairāk darbojas digitālās izglītības, apmācības un prasmju jomā, kā arī veido labāk aizsargātu un drošu digitālo vidi.

Visbeidzot, **būtiskas ES digitālās desmitgades veicinātājas ir pilsētas**, kas darbojas kā svarīgi īstenošanas centri, – tās tiešā veidā nodrošina digitālo pārveidi iedzīvotājiem, publiskajiem pakalpojumiem un uzņēmumiem, it īpaši MVU, pateicoties to tuvumam, inovāciju ekosistēmām un vietējai vadībai. Ziņojumā norādīts, ka vēl ir daudz potenciāla, ko varētu izmantot, padziļinot sadarbību ar pilsētām ES digitālās pārvaldības ietvaros, investējot vietējās digitālajās spējās un saskaņojot vietējās stratēģijas, izmantojot tādus instrumentus kā vietējie novērošanas centri un daudzvalstu projekti, piemēram, *LDT-CitiVERSE*.

d. Neraugoties uz neseniem pūliņiem, publisko un privāto investīciju līmenis vēl nav pilnīgi pieskaņots digitālās desmitgades ieceru augstajiem mērķiem un vērienam

Pēdējos gados **ES ir panākusi zināmu progresu** digitālās infrastruktūras un tehnoloģisko spēju stiprināšanā. Stratēģiskās jomās ir veiktas ievērojamas investīcijas, it īpaši ar tādām iniciatīvām kā programma "Digitālā Eiropa". Tālāk aprakstīti daži šo sasniegumu piemēri.

- Pēdējo astoņu gadu laikā ir iegādāti astoņi superdatori, no kuriem trīs ierindojušies starp 10 pasaules labākajiem superdatoriem un atzīti par vieniem no zaļākajiem un energoefektīvākajiem superdatoriem.
- Pašlaik visā ES darbojas vairāk nekā 150 Eiropas digitālās inovācijas centru, kas aptver gandrīz 90 % Eiropas reģionu un sniedz būtisku atbalstu gan publiskām, gan privātām organizācijām, it īpaši MVU[20].
- Eiropas digitālās identitātes maks, kas pašlaik tiek izmēģināts visā ES, nodrošinās drošu un lietotāja vadītu rīku, kas ļaus indivīdiem pierādīt savu identitāti, kopīgot dokumentus un parakstīties digitāli.
- Pusvadītāju nozarē darbu sākušas četras mūsdienīgas izmēģinājuma līnijas, kas testē un validē progresīvas mikroshēmu tehnoloģijas.

Saskaņā ar Konkurētspējas kompasā[21] izklāstītajām prioritātēm Komisija 2025. gada 9. aprīlī pieņēma **MI kontinenta rīcības plānu**, kurā izklāstīts darbību kopums, kas attiecas uz datošanas infrastruktūru, datiem, MI algoritmu izstrādi un pieņemšanu, prasmēm un regulējuma vienkāršošanu. Rīcības plāns liecina par ES ieceri kļūt konkurētspējīgākai pasaules mērogā, izmantojot MI tehnoloģiju potenciālu un veicinot stratēģiskas investīcijas, piemēram, MI gigafabrikas, kā arī uzsākot mērķtiecīgas iniciatīvas,

[19] Sk. dienestu darba dokumentu "Eiropas deklarācijas par digitālajām tiesībām un principiem uzraudzība".
[20] Sk. *De Nigris, S.*, *Kalpaka, A.* un *Nepelski, D.*, "Characteristics and regional coverage of the European Digital Innovation Hubs network", Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2023, doi:10.2760/590526, JRC134620, un Eiropas Komisija: Kopīgais pētniecības centrs, *Carpentier, E.*, D'*Adda, D.*, *Nepelski, D.* un *Stake, J.*, "European Digital Innovation Hubs Network's activities and customers", Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2025, https://data.europa.eu/doi/10.2760/7784020, JRC140547.
[21] Paziņojums "ES Konkurētspējas kompass", COM(2025) 30 final.

piemēram, ***Invest AI***, nolūkā palielināt publisko un privāto finansējumu, un ***Apply AI***, nolūkā paātrināt uzticama MI ieviešanu galvenajās ekonomikas nozarēs un publisko pakalpojumu jomā.

Neraugoties uz šiem sasniegumiem, ir skaidrs, ka ir būtiski turpināt un pastiprināt centienus, lai sasniegtu digitālās pārkārtošanās vajadzīgo mērogu un nodrošinātu Eiropas tehnoloģisko suverenitāti.

Tā kā ES ir sasniegusi **savas digitālās desmitgades viduspunktu**, šis ziņojums kopā ar iestāžu – arī Eiropas Parlamenta Izpētes dienesta un ECB – jaunākajām aplēsēm un M. Dragi ziņojumu, izmantojot dažādus tvērumus un metodiku[22], liecina, ka ES digitālie mērķi netiks sasniegti bez **pārveidojošām pārmaiņām tās investīciju vidē**. M. Dragi ziņojumā ir norādīts, ka ES papildu ieguldījums digitālajās tehnoloģijās būtu jāpalielina līdz 150 miljardiem EUR gadā. Tāpat Eiropas Centrālā banka (ECB) uzsver, ka ir svarīgi koncentrēt ES finanses investīcijām, kas orientētas uz nākotni, brīdinot, ka **digitālo spēju nepalielināšana varētu apdraudēt ES ilgtermiņa konkurētspēju un finanšu stabilitāti**.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta Izpētes dienesta aplēsēm augsto tehnoloģiju digitālās inovācijas (ATDI) veicināšanai vien visā Eiropā būs vajadzīgi **212–380 miljardi EUR** gadā[23], kas vairāk nekā trīs reizes pārsniedz ES pašreizējo gada kopējo ieguldījumu digitālajās tehnoloģijās un infrastruktūrā. Liela daļa vajadzīgo investīciju būs jānodrošina ar privātām investīcijām, kas tiks mobilizētas, izmantojot padziļinātu kapitāla tirgu savienību[24], lielāku riska finansējumu un rūpniecības partnerības[25] (sk. tālāk). Ceturtajai daļai no šajā aplēsē norādītā apjoma būs jānāk no publiskajiem līdzekļiem – arī no valstu budžetiem un ES programmām[26] – laikā, kad, neraugoties uz jaunās ES fiskālās sistēmas lielāku elastību, fiskālās iespējas daudzās dalībvalstīs ir ierobežotas un vidēja termiņa budžeta spiediens vēl arvien ir augsts.

Stratēģiskajam publiskajam iepirkumam, sevišķi pateicoties gaidāmajai Publiskā iepirkuma direktīvu pārskatīšanai, būs izšķiroša nozīme, lai ar publisko investīciju palīdzību sasniegtu ES mērķus noturības, inovācijas, vienkāršošanas un ES preferenču jomā. Apvienojumā ar pasākumiem, kas izklāstīti MI kontinenta rīcības plānā un gaidāmajā Mākoņdatošanas un MI attīstības aktā, un publiskās pārvaldes tehnoloģiju (*GovTech*)[27] atbalstu, šī pārskatīšana nodrošinās, ka kritiski svarīgais publiskais sektors attīsta ļoti drošu un ES bāzētu mākoņdatošanas jaudu. Cita neizpētīta iespēja ir padarīt digitalizāciju par atbalsttiesīgu jomu ilgtspējīga finansējuma (klimata labā) saņemšanai, kas apliecina digitalizācijas radītos energoefektivitātes un materiālu efektivitātes ieguvumus galvenajās nozarēs, it īpaši – pamatojoties uz Eiropas zaļās digitālās koalīcijas neseno darbu[28].

Analīze ir vērsta arī uz kritiski svarīgajām jomām, kurās ir jānovirza investīcijas: no progresīvas **optiskās šķiedras tīklu savienotības infrastruktūras ieviešanas un 5G – it īpaši autonomo un vidējas joslas – nodrošināšanu, nodrošinot arī pilnīgu pārklājumu transporta koridoros**[29], līdz nākamās

[22] Sk. Eiropas Parlamenta Izpētes dienesta publikāciju "Cost of Non-Europe in High-Tech Digital Innovation: Investment Needs and Economic Benefits", 2024. gada jūlijs; Eiropas Centrālā banka, "Mind the gap: Europe's strategic investment needs and how to support them", ECB emuārs; autori: *Othman Bouabdallah*, *Ettore Dorrucci*, *Lucia Hoendervangers* un *Carolin Nerlich*, 2024. gada 27. jūnijs; *Draghi, M.*, "The future of European competitiveness", 2024. g., Pasaules ekonomikas forums, publikācija "Europe's Digital Transformation: Time for Bold Action", 2024. gada jūlijs.

[23] Eiropas Parlamenta Izpētes dienests, pētījums "Cost of Non-Europe in High-Tech Digital Innovation: Investment Needs and Economic Benefits", 2024. gada jūlijs, 56.–57. un 60.–61. lpp.

[24] Kas ir kapitāla tirgu savienība? Eiropas Komisija.

[25] Eiropas Parlamenta Izpētes dienests (2024) lēš, ka aptuveni vienai ceturtdaļai no nepieciešamajām investīcijām ATDI būtu jānāk no publiskiem avotiem. Pētījumā sniegts arī pārskats par citām publiskā un privātā sektora sadalījuma aplēsēm, kas iegūtas salīdzināmās analīzēs.

[26] Citas aplēses ir līdzīgas – piemēram, tiek lēsts, ka suverēnas, sadarbspējīgas un drošas digitālās infrastruktūras kopuma izveide vien desmit gadu laikā prasītu 300 miljardus EUR (*Bria*, *Timmers*, *Gernone*, "EuroStack – A European Alternative for Digital Sovereignty", *Bertelsmann Stiftung*, 2025. g.).

[27] Publiskā sektora sadarbība ar jaunuzņēmumiem un MVU ar mērķi iepirkt inovatīvus risinājumus.

[28] Eiropas zaļās digitālās koalīcijas digitālo risinājumu neto ietekmes uz klimatu novērtējums – www.greendigitalcoalition.eu.

[29] Savienotības infrastruktūrai ES līdz 2030. gadam ir vajadzīgi vairāk nekā 200 miljardi EUR, lai nodrošinātu gigabitu savienotību un pilnīgu 5G pārklājumu. Baltā grāmata "Kā pārvaldīt Eiropas digitālās infrastruktūras vajadzības", COM(2024) 81 final.

paaudzes **pusvadītāju** (arī MI specifisku mikroshēmu) izstrādei, drošas un **suverēnas mākoņdatošanas un datu infrastruktūras** plašākai ieviešanai, **uzticamu MI un kvantiskās datošanas tehnoloģiju** pilnveidei un **spēcīgu kiberdrošības spēju** attīstīšanai. Tikpat svarīgas ir pastāvīgas investīcijas **plašākā digitālo tehnoloģiju speciālistu apmācībā, digitālajā pratībā un prasmju pilnveidē**, bez kā daudziem reģioniem un nozarēm joprojām nebūs pieejami inovācijas sniegtie ieguvumi.

Paredzams, ka **mākoņdatošanas jaudas plaisa** starp Eiropu un tās konkurentiem (piemēram, ASV un Ķīnu) palielināsies, ja vien ievērojami vairāk kapitāla netiks novirzīts perifērdatošanas un mākoņdatošanas spēju paplašināšanai. Šajā ziņojumā ir arī precīzāk identificētas **neatbilstības starp digitālajām prioritātēm un finansējumu, kas piešķirts, izmantojot ES publiskos instrumentus** (sk. 7. attēlu); tās it īpaši liecina, ka pietiekama uzmanība netiek pievērsta vispārējiem mērķiem un digitālajiem principiem, prasmju pilnveidei, pamattehnoloģijām, gigabitu savienotības infrastruktūras paplašināšanai un MVU digitalizācijai. Šajā kontekstā ir ļoti svarīgi publiskos izdevumus koncentrēt un pēc iespējas vairāk saskaņot ar stratēģiskajām prioritātēm un maksimāli palielināt to ietekmi un efektivitāti[30].

Joprojām pastāv strukturāli šķēršļi, kas kavē ES digitālās pārveides finansēšanu. Publiskā finansējuma jomā valstu stratēģiju pastāvīgā sadrumstalotība, ierobežota koordinācija ES līmenī un lēna ES līdzekļu apguve kavē pieejamo resursu lietderīgu izmantošanu. Ir arī labāk jākoordinē rīcība, lai vairāk publiskā finansējuma novirzītu valsts digitālajiem aktīviem, tajā skaitā uzticamiem mākoņiem, MI modeļiem, mikroshēmām un kiberdrošībai, vienlaikus veicinot **kopīgus projektus starp dalībvalstīm**.

Liela mēroga privātā kapitāla mobilizēšanai būs izšķiroša nozīme, lai pārvarētu šo plaisu, izveidojot dziļāku kapitāla tirgu savienību, labāk pielāgotus publiskā un privātā sektora instrumentus un spēcīgākus riska mazināšanas un apvienotā finansējuma mehānismus. ECB nesen veiktā analīzē[31] arī uzsvērta nepieciešamību koncentrēties ne tikai uz galvenajiem investīciju mērķrādītājiem, bet arī uz **izpildes nosacījumu uzlabošanu**, investīciju apguvi un projektu kvalitāti.

ES finanšu tirgu sadrumstalotība un nepietiekama attīstība, kā arī tendence ES izvairīties no augsta riska projektiem joprojām ierobežo investīciju plūsmu strauji augošās un inovatīvās nozarēs, un liela daļa mājsaimniecību uzkrājumu netiek novirzīti ienesīgās investīcijās. ES trūkst arī nobriedušas iespējkapitāla ekosistēmas – tas ierobežo finansējuma pieejamību strauji augošiem un inovatīviem uzņēmumiem[32]. ES nodrošina tikai 5 % no pasaules iespējkapitāla finansējuma piesaistes inovācijā salīdzinājumā ar 52 % ASV un 40 % Ķīnā[33]. Eiropas MI jaunuzņēmumi 2024. gadā piesaistīja iespējkapitāla finansējumu aptuveni 11 miljardu EUR apmērā, un tas ir vairāk nekā sešas reizes mazāk nekā ASV (aptuveni 71 miljards EUR)[34]. Šī nepietiekamība ir īpaši kritiska saistībā ar augsta riska un lielas ietekmes investīcijām **dziļajās tehnoloģijās**, kur tradicionālais banku finansējums bieži nav pietiekams. Kiberdrošības jomā ES iespējkapitāla kopsumma bija tikai 814 miljoni EUR[35], kas bija koncentrēti dažās dalībvalstīs, salīdzinot ar 15 miljardiem EUR ASV. Tāpēc, lai palielinātu inovāciju

[30] Šīs prioritātes ir būtiskas saistībā ar Konkurētspējas kompasu (COM (2025) 30 final) un paziņojumu "Ceļā uz nākamo daudzgadu finanšu shēmu" (COM(2025) 46 final). Turklāt nesenajā Revīzijas palātas ziņojumā par Atveseļošanas un noturības mehānismu (ERP Īpašais ziņojums 13/2025) tika atbalstīta lielāka saskaņotība starp finansējumu un galvenajām digitālajām vajadzībām.

[31] Eiropas Centrālā banka, "Mind the gap: Europe's strategic investment needs and how to support them", ECB emuārs; autori: *Othman Bouabdallah*, *Ettore Dorrucci*, *Lucia Hoendervangers* un *Carolin Nerlich*, 2024. gada 27. jūnijs.

[32] EIB 2024./2025. gada ziņojums par investīcijām "Investment Report 2024/2025: Innovation, integration and simplification in Europe", 2025. g.

[33] Konkurētspējas kompass (COM (2025) 30 final).

[34] Dealroom.co, prezentācija "Opening moves in global AI - AI, startups & venture capital, AI Action Summit, Paris", 2025. gada februāris.

[35] Eiropas Komisija, publikācija "European industrial technology roadmap for the next generation cloud-edge offering", 2021. g.

apjomu visā kontinentā, ir svarīgi izmantot publiskos resursus, lai piesaistītu privātās investīcijas, it īpaši izmantojot **riska dalīšanas mehānismus un finanšu instrumentus**.

*7. attēls. Salīdzinājums starp konstatēto nepietiekamību un ES finansējumu, atlasītas programmas laikposmam no 2020. līdz 2027. gadam (*JRC *aplēses)*[36]

	Budžets (miljoni EUR)	Mērķrādītāja izpilde	Salīdzinājums: budžets/steidzamība
Citi digitālās desmitgades mērķi	29 577	n. p.	
Digitālās pamatprasmes	15 303	70 %	+
IKT speciālisti	10 887	51 %	--
Gigabitu tīklu pārklājums	14 158	69–82 %*	-
Pamata 5G tīklu pārklājums	3010	94 %	+
Pusvadītāji	18 423	53 %	--
Perifērijas mezgli	621	23 %	++
Kvantiskā datošana	1982	67 %	--
Mākoņdatošanas pakalpojumi	8419	52 %	--
Datu analītika	7514	44 %	--
Mākslīgais intelekts	10 684	18 %	--
MVU digitālā intensitāte	19 817	81 %	-
"Vienradži"	19 481	57 %	+
eID	670	89 %	+
Digitālie publiskie pakalpojumi	31 339	82–86 %**	++
E-veselības pacienta kartes	15 184	83 %	+
Kopā	**207 067**		

Komforta zona | Īstenošanas noslēgums | Kritiskā zona

* 69 % attiecas uz *FTTP* pārklājumu; 82 % attiecas uz *VHCN* pārklājumu.
** 82 % attiecas uz digitālajiem publiskajiem pakalpojumiem iedzīvotājiem; 86 % attiecas uz digitālajiem publiskajiem pakalpojumiem uzņēmumiem.

Ziņojuma konstatējumi arī uzsver nepieciešamību izveidot **lielāku publiskā kapitāla fondu privāto investīciju piesaistei** Eiropas ekonomikā un finansēšanas izmaksu samazināšanai Eiropas uzņēmumiem. Ir vajadzīga izlēmīga rīcība, lai ievērojami palielinātu **finansēšanas iespējas visiem ES uzņēmumiem**, sākot no jaunuzņēmuma posma līdz pat nobriedušākiem uzņēmumiem, pamatojoties uz nesen pieņemto ES jaunuzņēmumu un augošo uzņēmumu stratēģiju[37]. Galvenās risināmās problēmas ietver **apvienoto finanšu instrumentu** pastiprināšanu un ieviešanu nolūkā mazināt risku privātajām investīcijām (piemēram, programma *InvestEU*, kas, paredzams, mobilizēs vairāk nekā 372

[36] Dati par budžetu pirmajā slejā ir balstīti uz Kopīgā pētniecības centra (*JRC*) aplēsēm, kuru pamatā ir piecu galveno programmu – ANM, EISI – Digitalizācija, "Apvārsnis Eiropa", *DIGITAL* un kohēzijas politika – kartēšana un to ieguldījums digitālās desmitgades mērķrādītāju sasniegšanā. Aplēses attiecas uz daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam, un Atveseļošanas un noturības mehānisms aptver laikposmu no 2020. līdz 2026. gadam. Summas būtu jāuzskata par aptuvenām aplēsēm. Sk. arī šā paziņojuma 1. pielikumu (5.b iedaļa) un Komisijas dienestu darba dokumentu "Digitālā desmitgade 2025. gadā: progress un perspektīvas" (4.2.2. iedaļa). Avots: Eiropas Komisija: Kopīgais pētniecības centrs, *Nepelski, D.* un *Torrecillas, J.*, "Mapping EU level financing instruments 2021–2027 to Digital Decade targets – 2025 update", Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2025. g., JRC141966.

[37] COM(2025) 270 final, paziņojums "ES jaunuzņēmumu un augošo uzņēmumu stratēģija. Izvēlēties Eiropu darījumdarbības sākšanai un izvēršanai".

miljardus EUR publisko un privāto investīciju, izmantojot ES budžeta garantiju 26,2 miljardu EUR apmērā), kā arī **uzkrājumu un investīciju savienības**[38] izveidi nolūkā palielināt privātās investīcijas pāri robežām, tajā skaitā vienkāršojot sākotnējā publiskā piedāvājuma (SPP) ceļus un atbrīvojot pensiju fondu kapitālu digitālajām investīcijām, lai paātrinātu paplašināšanas trajektorijas.

Līdztekus investīcijām **virzībā uz digitālo pārkārtošanos izšķiroša nozīme ir reformām**. Atveseļošanas un noturības mehānisms (ANM) tika izstrādāts ar šo divējādo ievirzi, atbalstot ne tikai investīcijas, bet arī strukturālās reformas saistībā ar Eiropas pusgadu[39]. Digitālajā jomā no kopumā aptuveni 2500 starpmērķu un mērķrādītāju aptuveni 600 (24 %) ir uzskatāmi par reformām[40]. Tās ietver, piemēram, reformas, kuru mērķis ir atvieglot tīklu paplašināšanu, stiprināt kiberdrošību, modernizēt darba tirgus politiku un izglītības sistēmas vai īstenot vienreizējas iesniegšanas principu.

Dalībvalstis tika aicinātas savos valsts ceļvežos iekļaut arī "regulatīvus un uz reformām vērstus pasākumus"[41], bet līdz šim tās ir sniegušas maz informācijas par to, kuri ceļveža pasākumi kvalificējami kā reformas. Vispirms reformu nozīmīgums ir atspoguļots šajā ziņojumā sniegtajos ieteikumos gan horizontālā (sk. 1. pielikumu), gan dalībvalstu līmenī, piemēram, izveidot labvēlīgus pamatnosacījumus un ekosistēmas, kas atbalsta komercializāciju un tehnoloģiju nodošanu MVU un jaunuzņēmumu digitalizācijas, kā arī progresīvu tehnoloģiju ieviešanas jomā.

Visbeidzot, tehniskā atbalsta instruments (TAI) ir sniedzis dalībvalstīm mērķtiecīgas speciālās zināšanas un spēju veidošanas palīdzību reformu izstrādē un īstenošanā, arī digitālajā jomā. Piemēram, ar 2025. gada pamatiniciatīvu "*ComPAct* – spējas īstenot Eiropas digitālo desmitgadi" publiskās pārvaldes iestādes dalībvalstīs saņem atbalstu tehnoloģisko pamatu radīšanai uz datiem balstītai politikai, kas integrē sadarbspēju un MI tehnoloģijas.

3. Digitālo nepilnību un pārmērīgu atkarību novēršana

Globāla piekļuve inovatīvām un cenas ziņā pieejamām tehnoloģijām, infrastruktūrai un pakalpojumiem ir būtiska ES konkurētspējai, tomēr ES paļaušanās uz ārvalstu digitālajām tehnoloģijām, infrastruktūru un pakalpojumiem to pakļauj vairākiem riskiem. Digitalizācija ir inovācijas, produktivitātes un globālās konkurētspējas virzītājspēks, tomēr **pastāvīgas stratēģiskās atkarības apdraud ES ekonomisko drošību un tehnoloģisko suverenitāti**. Pārmērīgas atkarības ir īpaši izteiktas pusvadītāju, mākoņdatošanas un datu infrastruktūras un kiberdrošības tehnoloģiju jomā.

ES vēl arvien trūkst **ievērojamas iekšzemes pusvadītāju ražošanas jaudas**. Tai trūkst jaudas ražošanai ļoti progresīvos mezgla lielumos (zem 10 nm), kas ir būtiska gan civiliem, gan militāriem lietojumiem[42]. Šīs spējas galvenokārt ir koncentrētas Austrumāzijā un ASV: 80 % ES uzņēmumu piegādātāju atrodas ārpus ES, 35 % atrodas ASV, 12,4 % – Taivanā, 11,7 % – Ķīnā vai Honkongā un 10 % – Dienvidkorejā[43]. Ja Austrumāzijā rastos ģeopolitiski satricinājumi, kas skar Taivanu, kurā pašlaik ražo vairāk nekā 90 % pasaulē modernāko mikroshēmu, it īpaši nolūkā kontrolēt pusvadītāju nozari (sevišķi *TSMC*, kas ir pasaulē visprogresīvākais mikroshēmu ražotājs), sekas būtu smagas. Lielākā daļa Eiropas rūpniecības

[38] Paziņojums "Uzkrājumu un investīciju savienība. Stratēģija, kā veicināt ES iedzīvotāju turību un ekonomikas konkurētspēju", COM(2025) 124 final.
[39] ANM regulā bija noteikts, ka "atveseļošanas un noturības plāns palīdzēs efektīvi risināt visas problēmas vai ievērojamu to problēmu daļu, kuras konstatētas attiecīgajos konkrētai valstij adresētajos ieteikumos" (Regula (ES) 2021/241, ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu, 18. panta 4. punkts).
[40] Atveseļošanas un noturības mehānisma rezultātu pārskats.
[41] Norādījumi dalībvalstīm par valstu digitālās desmitgades stratēģisko celvežu sagatavošanu, C(2023) 4025 final.
[42] *IC Insights*, *McCLEAN* ziņojums, *McClean* ziņojuma 2022. gada maija 2. ceturkšņa atjauninājums.
[43] *Ciani, A., Nardo, M.*, "The position of the EU in the semiconductor value chain: evidence on trade, foreign acquisitions and ownership", Eiropas Komisija, *Ispra*, 2022. g., JRC129035.

nozaru – no autobūves līdz kosmiskās aviācijas nozarei, no medicīniskā aprīkojuma ražošanas līdz aizsardzības nozarei – nonāktu kritiskā ražošanas strupceļā.

MI pamatmodeļu izstrādē dominē ASV, sevišķi tāpēc, ka ASV ir pieejama plaša datošanas jauda, izmantojot ASV hiperlielos datu centrus, kuri arī lielu daļu savu kapitālieguldījumu novirza mākoņdatošanas attīstībai. Šī situācija rada vairākus riskus ES: no lietotāju tehnoloģiskās piesaistes patentētām ekosistēmām līdz kritiskam riskam, ka ES lietotāju uzņēmumi un iedzīvotāji tiek pakļauti ASV tiesību aktu, piemēram, ASV Mākoņdatošanas akta, piemērošanai. Pašlaik ES lielākajam **mākoņpakalpojumu operatoram** pieder tikai 2 % ES tirgus. Paredzams, ka šī tendence saglabāsies, un tiek prognozēts, ka ASV hiperlielie datu centri līdz 2028. gadam nodrošinās 65 % no datu centru pieprasījuma Eiropā[44]. Eiropā pārņemto **kiberdrošības** tehnoloģiju izcelsme bieži vien ir ārpus ES, un tas var pakļaut Eiropas tīklus ārvalstu ietekmei vai slēptu "lūku" radītai ievainojamībai.

Ir konstatēti arī riski kvantu tehnoloģiju jomā, sevišķi attiecībā uz speciālo zināšanu iespējamu nodošanu, izmantojot neuzraudzītas ārvalstu tiešās investīcijas, talantu pārvilināšanu un sadarbību bez pienācīgiem aizsardzības pasākumiem. Tomēr jāņem vērā arī tas, ka ES ir ievērojamas priekšrocības un vadošās pozīcijas kvantu zinātnes un pētniecības izcilības jomā, tai ir augsti kvalificēts darbaspēks, kā arī viena no pasaulē dinamiskākajām jaunuzņēmumu ekosistēmām kvantu tehnoloģiju jomā. Uz šīm priekšrocībām balstās arī tādas iniciatīvas kā Kvantu pamatiniciatīva, kopuzņēmums "Mikroshēmas" un jaunās kvantu tehnoloģiju izmēģinājuma līnijas. Šo aktīvu aizsardzība, vienlaikus veicinot inovāciju, joprojām ir prioritāte, lai uzturētu Eiropas konkurētspēju šajā kritiski svarīgajā jomā.

Eiropa vēl pilnībā neizmanto **atvērtā pirmkoda**[45] potenciālu – sabiedrisko labumu, ko var brīvi izmantot, modificēt un izplatīt tālāk, ļaujot ikvienam brīvi izmantot tehnoloģiju pēc saviem ieskatiem, – un dinamisko Eiropas atvērtā pirmkoda izstrādātāju kopienu, kas varētu būt svarīgs līdzeklis, ar ko panākt tehnoloģiju suverenitāti un samazināt Eiropas atkarības no trešām valstīm. Digitālās atkarības un ievainojamības, kas saistītas ar **pētniecības drošību**, pārklājas ar plašākām ekonomiskās drošības problēmām, it īpaši pašreizējā ģeopolitiskajā kontekstā. Galvenie riski ir atkarību izmantošana par ieroci un ekonomiskā piespiešana kā politisks līdzeklis.

Turklāt **neviena no ES mēroga digitālajām platformām** pašlaik nav viena no apmeklētākajām Eiropā, un "Eiropas iedzīvotājus pārsvarā apkalpo komerciālas platformas ārpus ES"[46]. Šīs lielās platformas bieži ir risinājums, kas lielam skaitam uzņēmumu lietotāju ļauj sasniegt galalietotājus visā Savienībā un kontrolēt svarīgas digitālās ekonomikas ekosistēmas. To pozīcija un platformās noteiktie noteikumi var radīt negodīgas prakses apstākļus uzņēmumiem, kas tās izmanto, un kaitēt lietotājiem, kā arī ierobežot konkurētspēju un radīt nevienlīdzīgus konkurences apstākļus citiem uzņēmumiem. Vēl viena problēma digitālajā vidē ir nelikumīgu preču, pakalpojumu un satura tirdzniecība un apmaiņa tiešsaistē, kā arī tiešsaistes pakalpojumu ļaunprātīga izmantošana dezinformācijas izplatīšanai un citiem kaitīgiem mērķiem. **Modernā savienotība vairs nav atsevišķu tehnoloģiju kopums (satelīti, zemūdens kabeļi, mobilie un fiksētie tīkli)**, bet cieši savstarpēji savienota ekosistēma. Lai reaģētu uz pieaugošo pieprasījumu pēc kritiskas nozīmes zemlatentiem lietojumiem, piemēram, autonomajiem transportlīdzekļiem un tālķirurģijas, jānodrošina, ka arvien lielāku datu apjomu[47] iespējams netraucēti

[44] *McKinsey*. "The role of power in unlocking the European AI revolution", 2024. g.

[45] Saskaņā ar *Open Forum Europe* datiem atvērtā pirmkoda programmatūras ieguldījums Eiropas Savienības IKP ir 65–95 miljardi EUR. Atvērtā pirmkoda programmatūra pašlaik ir pamats lielākajai daļai programmatūras risinājumu, jo atvērtais pirmkods veido aptuveni 70 % no visiem kodiem. Tomēr, lai gan Eiropa ik gadu programmatūrai tērē no 10 līdz 24 miljardiem EUR publisko līdzekļu, tikai neliela tā daļa tieši atbalsta Eiropas atvērtā pirmkoda nozari, kurā galvenokārt ietilpst mazie un vidējie uzņēmumi (MVU), jaunuzņēmumi un individuāli izstrādātāji (*Blind, K., Böhm, M., Grzegorzewska, P., Katz, A., Muto, S., Pätsch, S., Schubert, T.* (2021). "The impact of Open Source Software and Hardware on technological independence, competitiveness and innovation in the EU economy", galīgais pētījuma ziņojums, Brisele).

[46] *Draghi, M.*, "The future of European competitiveness" 2024. g.

[47] *Statista*, 2025. g. (datu/informācijas apjoms, kas radīts, iegūts, kopēts un patērēts visā pasaulē laikposmā no 2010. līdz 2023. gadam, ar prognozēm no 2024. līdz 2028. gadam).

pārsūtīt starp visām šīm jomām, jo traucējumi vienā no tām var ietekmēt visa tīkla veiktspēju un drošību. Lai to panāktu, tuvākajā nākotnē būs vajadzīga globāla pieeja, sākot ar orbitāliem aktīviem un beidzot ar zemes infrastruktūru, kas tiks savienoti vienotā, elastīgā un globāli optimalizētā sistēmā. Lai to panāktu, mums tagad ir jāveido pamats, nodrošinot pilnu optiskās šķiedras tīklu aptvērumu un paātrinot autonomo 5G attīstību. **Eiropas savienotības infrastruktūras** noturību un drošību arvien vairāk apdraud mūsdienu digitālās vides ģeopolitiskie un tehnoloģiskie sarežģījumi. ES **5G rīkkopas** pilnīga īstenošana un **autonomu 5G tīklu** ierīkošanas veicināšana ir būtiska, lai mazinātu drošības riskus, kas saistīti ar **mobilo savienotību**. Turklāt tāda pamatinfrastruktūra kā, piemēram, **zemūdens datu kabeļi**, joprojām ir maz pasargāta no fiziskas sabotāžas, riskiem un problēmām, kas tiek risinātas ar kabeļu drošības rīcības plānu[48]. Vienlaikus ES autonomiju sakaru jomā apdraud ES lielā paļaušanās uz **Ārpuseiropas satelītu sistēmām**, kas ir kritiska atkarība, kura tika skaidri atklāta Ukrainā notiekošā kara laikā, kad *SpaceX* vairākkārt draudēja pārtraukt *Starlink* satelītu pakalpojumu sniegšanu.

Visbeidzot, digitālās atkarības risks ir **kritisks arī tādās sistēmiskās nozarēs kā finanses**. Pašlaik ES nav vienotas maksājumu sistēmas, un, lai gan savas nacionālās maksājumu sistēmas ir tikai septiņām eurozonas valstīm[49], **ES kopumā lielā mērā ir atkarīga no starptautiskām karšu shēmām, kas veido vairāk nekā 64 % no visiem ar kartēm iniciētajiem darījumiem eurozonā**[50]. Turklāt mobilo lietotņu maksājumi, kuros dominē trešo valstu tehnoloģiju uzņēmumi (kā *Apple Pay*, *Google Pay* un *PayPal*), tagad veido gandrīz desmito daļu no mazumtirdzniecības darījumiem, un to gada pieaugums ir divciparu skaitļos. Šīs norises pakļauj ES ģeopolitiskiem un kiberdrošības riskiem. 2024. gadā turpinājās starpiestāžu sarunas par Komisijas 2023. gada jūnijā pieņemto tiesību akta priekšlikumu par digitālo euro. Galīgo lēmumu par tā emisiju pieņem Eiropas Centrālā banka pēc likumdošanas procesa pabeigšanas.

4. Digitalizācijas izmantošana ES aizsardzības spēju pastiprināšanai

Digitālās tehnoloģijas ir stūrakmens ES centienos stiprināt tās drošību, stratēģisko autonomiju un aizsardzības spējas. Izmantojot civilo un aizsardzības MI lietojumu sinerģijas potenciālu, ES var pavērt jaunas iespējas inovācijai, uzlabot Eiropas konkurētspēju un stiprināt tās stratēģisko autonomiju šajā kritiskajā jomā.

Stabili un droši sakaru tīkli ir būtiski mūsdienu aizsardzības operācijām. Suverēna satelītsakaru infrastruktūra ir būtiska neatkarīgai aizsardzībai un reaģēšanai krīzes situācijās. 5G un 6G tehnoloģiju integrācija vēl vairāk uzlabos drošas reāllaika operatīvās spējas dažādās jomās. Vienlaikus suverēniem mākoņdatošanas tīkliem ir izšķiroša nozīme, lai nodrošinātu, ka sensitīvi aizsardzības dati tiek droši glabāti, apstrādāti un aizsargāti ES jurisdikcijā. **MI** ir pārveidojošs spēks gan civilajā, gan militārajā kontekstā, jo MI iespējotas sistēmas ir būtiskas, lai paātrinātu draudu atklāšanu, uzlabotu lēmumu pieņemšanu un atbalstītu autonomas operācijas.

Pusvadītāji ir gandrīz visu moderno aizsardzības spēju pamatā. Tā kā globālās piegādes ķēdes joprojām ir maz aizsargātas pret ģeopolitisko spriedzi, Komisija ir apņēmusies atbalstīt drošu un suverēnu Eiropas pusvadītāju ekosistēmu, kuras pamatā ir piecas jaunas izmēģinājuma līnijas ar kopējām 3,7 miljardu EUR investīcijām, kas tagad **spēj apkalpot** arī militārus lietojumus.

[48] ES kabeļu drošības rīcības plāns, JOIN(2025) 9 final.
[49] Digitālais euro: monetārās sistēmas autonomijas saglabāšana, *Philip R. Lane* programmatiskā runa, 2025. g.
[50] Starptautisko karšu shēmu apjoma īpatsvars no visiem elektroniski iniciētajiem karšu maksājumiem ar eurozonā izdotām kartēm un darījumos, kas veikti visā pasaulē 2023. gada pirmajā pusē. Pamatojoties uz datiem, kas savākti saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas Regulu (ES) Nr. 1409/2013 par maksājumu statistiku (ECB/2013/43) ar grozījumiem.

8. attēls. Arvien lielāka digitālās jomas un aizsardzības politikas jomas pārklāšanās

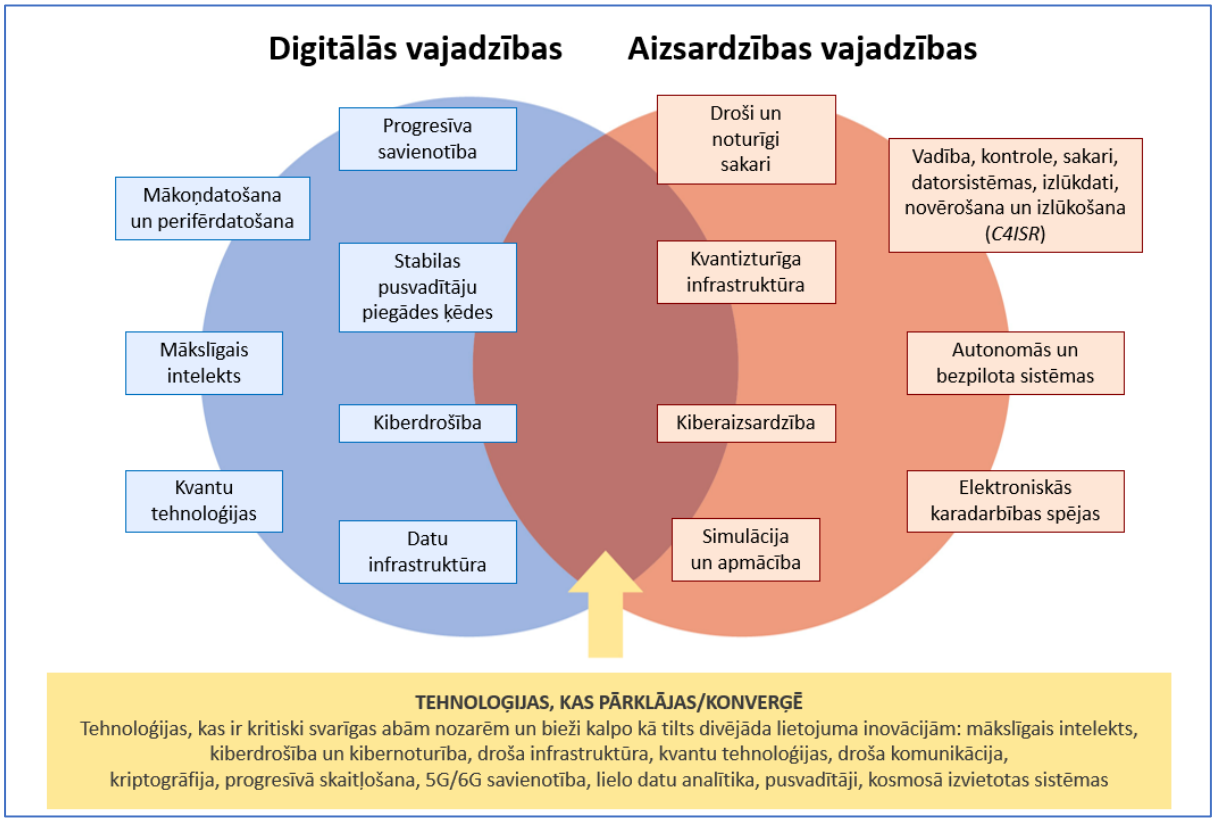

Kvantu tehnoloģijas arvien vairāk veidos drošu sakaru, sensoru un datošanas nākotni. Izmantojot tādas iniciatīvas kā *EuroQCS*, *EuroQCI* un Kvantu pamatiniciatīva, ES investē kvantiskajā datošanā, lai risinātu sarežģītas problēmas un nodrošinātu īpaši drošus sakarus, gravimetrijas sensorus un precīzu pozicionēšanu, navigāciju un sinhronizāciju – šie ir tikai daži no risinājumiem, kas kalpo gan militāriem, gan civiliem lietojumiem, kā arī kritiskajai infrastruktūrai.

Lai nodrošinātu Eiropas ilgtermiņa stratēģisko konkurētspēju, būtiska ir **divējāda lietojuma tehnoloģiju jaunuzņēmumu un "vienradžu" attīstība un darbības paplašināšana**. Tomēr kopš 2006. gada aizsardzības investīciju deficīts ir **1,25 triljonu EUR**, un tas liecina par pastāvīgu investīciju trūkumu, it īpaši dziļo tehnoloģiju jaunuzņēmumiem, kas cita starpā ietver 4 miljardu euro iztrūkumu MVU, kavējot inovāciju[51]. Lai novērstu šo nepietiekamību, ir vajadzīgas ilgstošas investīcijas, labāka digitālo un aizsardzības stratēģiju integrācija un mērķtiecīgs atbalsts **divējāda lietojuma tehnoloģijām** un inovācijas ekosistēmām. **Pastāvīgie šķēršļi privātām investīcijām**, to skaitā novecojusi izslēgšanas politika, ierobežojumi, kas saistīti ar vidiskajiem, sociālajiem un pārvaldes (VSP) standartiem, un uz aizsardzību vērstu finanšu instrumentu[52] trūkums ir kavējuši tādu digitāli intensīvu MVU un jaunuzņēmumu izaugsmi, kas izstrādā aizsardzības nozarē izmantojamus vai divējāda lietojuma risinājumus. Aptuveni 40 % aizsardzības nozares MVU joprojām saskaras ar grūtībām piekļūt finansējuma avotiem, it īpaši izaugsmes posmā[53].

Nobeigumā jāsecina, ka, ņemot vērā mainīgo ģeopolitisko situāciju un karadarbības veida pārmaiņas, Komisijas centieni integrēt digitālās tehnoloģijas aizsardzības ekosistēmā un otrādi ir būtiski, lai stiprinātu ES drošību, noturību un tehnoloģisko līderību. Uz civilo jomu vērstās iniciatīvas ir radījušas

[51] Eiropas Komisija, paziņojums par aizsardzības investīciju nepietiekamības analīzi un turpmāko virzību, 2024. g.
[52] *Dealroom.co* un NATO Inovāciju fonds, publikācija "Defence, Security and Resilience in Europe: The state of startups and venture capital", 2025. gada februāris.
[53] Eiropas Komisija, ziņojums "Access to equity financing for European defence SMEs", 2023. gada novembris.

svarīgu pamatu progresīvu digitālo tehnoloģiju, kā MI, kvantiskās datošanas un pusvadītāju, izmantošanai aizsardzības spēju atbalstam. Tomēr vēl aizvien pastāv būtiskas problēmas, kuru vidū ir nepieciešamība pēc dziļākas politikas integrācijas, digitālās infrastruktūras nepilnību novēršanas un inovācijas paātrināšanas, veicot mērķtiecīgas investīcijas divējāda lietojuma tehnoloģijās un uzlabojot koordināciju starp digitālajām un aizsardzības stratēģijām.

5. Digitālās desmitgades starptautiskie aspekti

Digitālā pārveide maina ekonomiku un sabiedrību visā Eiropā un pasaulē, un tas pastiprina ES stratēģiskās intereses nodrošināt tehnoloģisko konkurētspēju kā ilgtermiņa politiskās suverenitātes pamatu. Pamatojoties uz ES stiprajām pusēm un iekšpolitiku un rīcību, **Eiropas Savienības starptautiskās digitālās stratēģijas**[54] mērķis ir i) palielināt ES tehnoloģiju konkurētspēju, izmantojot sadarbību ekonomikas un uzņēmējdarbības jomā ar uzticamiem partneriem, ii) veicināt augstu drošības līmeni ES un tās partneriem un iii) veidot globālo digitālo pārvaldību un standartus saskaņā ar ES vērtībās balstīto pieeju.

Komisija ir turpinājusi attīstīt savu **Tirdzniecības un tehnoloģiju padomju (TTP) un digitālo partnerību tīklu**. ES ir arī paplašinājusi savu augošo brīvās tirdzniecības nolīgumu un digitālās tirdzniecības nolīgumu portfeli, kuros noteikti augstas kvalitātes digitālās tirdzniecības noteikumi un nodrošināta platforma sadarbībai digitālās tirdzniecības jautājumos. **Stratēģijai *Global Gateway*** ir būtiska nozīme, veicinot investīcijas digitālajā infrastruktūrā, it īpaši drošu 5G tīklu, ko nodrošina uzticami pakalpojumu sniedzēji, un drošu un izturīgu zemūdens kabeļu jomā. Plašākā nozīmē stratēģija *Global Gateway* stiprina **Eiropas kā uzticama partnera lomu globālā savienotībā**. Turklāt Komisija atbalsta digitālās pārveides centienus **paplašināšanās procesā iesaistītajās valstīs un ES kaimiņvalstīs**, vienlaikus iesaistoties arī **daudzpusējos forumos nolūkā veicināt progresu svarīgos jautājumos**, piemēram, MI pārvaldībā (tajā skaitā G7 Hirosimas MI process un Eiropas Padomes konvencija) vai drošu un datu aizsardzībai atbilstošu digitālo publisko infrastruktūru veicināšana (it īpaši G20 valstīs).

Visbeidzot, **Deklarācija par digitālajām tiesībām un principiem**[55] ir būtiski ietekmējusi starptautiskās diskusijas, kalpojot par iedvesmas avotu vairākām starptautiskām deklarācijām[56] un veicinot pirmo visaptverošo globālās digitālās pārvaldības satvaru. Popularizējot savas vērtības un standartus visā pasaulē, ES palīdz veidot digitālās ekonomikas nākotni un nodrošināt, ka tā atbilst ES stratēģiskajām interesēm un vērtībām.

6. Secinājumi

Ņemot vērā augošo ģeopolitisko spiedienu, straujās tehnoloģiskās pārmaiņas un arvien lielāko globālo konkurenci, **digitālā desmitgade stiprina ES apņemšanos veidot digitālo nākotni**, kuras pamatā ir tehnoloģiska suverenitāte, konkurētspēja, inovācija, ilgtspēja un noturība.

Tā kā ES ir sasniegusi digitālās desmitgades viduspunktu, **2025. gads var būt brīdis, kad ieceres pārtop par ilgstošu ietekmi**. Tagad izdarītā izvēle noteiks, vai Eiropa pabeigs pārveidi no regulatīva celmlauža uz globālu līderi suverēnu, drošu un ētisku digitālo tehnoloģiju jomā. Ziņojumā uzsvērts, cik svarīgi ir reaģēt **vienoti, apņēmīgi un neatlaidīgi**.

ES ir pastiprinājusi savu stratēģisko ievirzi un panākusi reālu progresu, tomēr digitālās pārveides tempu un noturību vēl arvien apdraud **būtiskas problēmas**. Steidzami jāpievērš uzmanība **prasmju trūkumam un infrastruktūras nepilnībām**, it īpaši savienotības un pamattehnoloģiju jomā, un **lielākai drošībai un**

[54] Paziņojums "Starptautiska Eiropas Savienības digitālā stratēģija", JOIN(2025) 140 final.
[55] Eiropas deklarācija par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei (2023/C 23/01).
[56] ESAO Deklarācija par uzticamu, ilgtspējīgu un iekļaujošu digitālo nākotni un diskusijas par ANO globālo digitālo paktu (GDP).

suverenitātei. ES spēju izvērst inovāciju un pilnībā atraisīt sava privātā kapitāla potenciālu ierobežo arī sadrumstaloti tirgi, pārāk sarežģīti noteikumi, iespējamā spriedze saistībā ar energoietilpību un nepietiekama **sabiedrības noturība un garantijas**.

Šā ziņojuma konstatējumos ir uzsvērts, cik svarīgi ir **rīkoties konsekventāk, galveno uzmanību pievēršot šiem iekšējiem šķēršļiem** un par prioritāti nosakot inovācijas ciklu paātrināšanu, stratēģisko tehnoloģiju plašāku ieviešanu visā vienotajā tirgū un investēšanu tās digitālās ekosistēmas suverenitātē un drošībā. Šajā sakarā dalībvalstu pieņemtie valstu ceļveži ir izšķirošs pagrieziena punkts. To panākumi ir atkarīgi ne tikai no ieceru vēriena, bet arī no saskaņotas ilgtermiņa izpildes un saskaņošanas visos pārvaldes līmeņos. Tas nozīmē arī **pilnvērtīgi izmantot veicinošos instrumentus** – no *EDIC* un gaidāmā Mākoņdatošanas un MI attīstības akta, ES maka, VDAR, DPA, Digitālo tirgu akta un MI akta līdz gaidāmajam tiesību akta priekšlikumam par 28. režīmu –, kā arī **labāk saskaņojot investīcijas ar faktiskajām vajadzībām**.

Uz spēles likts daudz. Bez izlēmīgas un turpmākas koordinētas rīcības **ES riskē zaudēt būtiskus potenciālus ieguvumus**. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta Izpētes dienesta pētījumu vērienīga un koordinēta politika varētu palielināt ES IKP par 1,84 % salīdzinājumā ar pamatscenāriju, pamatojoties uz augstāku ražīgumu, efektīvākiem publiskajiem pakalpojumiem un plaukstošu inovācijas ekosistēmu[57]. Pārvēršot savas kolektīvās stiprās puses par stratēģiskām priekšrocībām un laika gaitā uzturot koordinētu rīcību, Eiropa var ne tikai sasniegt digitālās desmitgades mērķus, bet arī uzņemties vadošo lomu tādas digitālās nākotnes veidošanā, kuras pamatā ir noturība, uzticēšanās un kopīga labklājība.

Lai šo ieceri īstenotu, ir nepieciešama spēcīga, kolektīva visu dalībvalstu atbildība un sadarbība ar visiem iesaistītajiem, to skaitā pilsētām un vietējām un reģionālajām grupām, lai īstenotu tādu digitālo politiku, kurai ir jūtama ietekme uz iedzīvotājiem, uzņēmumiem un publiskajiem pakalpojumiem.

Ņemot vērā šajā ziņojumā sniegtos pierādījumus, Komisija turpinās apspriesties ar dalībvalstīm, Eiropas Parlamentu un ieinteresētajām personām par to, kā kopīgi virzīties uz priekšu, izmantojot digitālās desmitgades pārvaldības mehānismu, it īpaši Digitālās desmitgades padomi. Ziņojums arī sniegs informāciju sadarbībai ar ieinteresētajām personām un partneriem ārpus ES.

Kā izklāstīts DDPP, **Komisija uzraudzīs un novērtēs šo ieteikumu īstenošanu un par panākto progresu ziņos ziņojumā par digitālās desmitgades stāvokli 2026. gadā**. Komisija arī sāks gatavoties DDPP pārskatīšanai, ko plānots veikt līdz 2026. gada jūnijam. Tas dos iespēju stratēģiski pārdomāt digitālās desmitgades satvaru, mērķus un pārvaldi ar mērķi labāk pielāgoties mainīgajai ģeopolitiskajai, tehnoloģiskajai un sociālajai realitātei.

[57] Eiropas Parlamenta Izpētes dienests, pētījums "Benefit of an EU strategic innovation agenda", *Cost of Non Europe*, 2025.